האי קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא · ולא"ת תיקשי ליה לחתני' (לקמן עב:) דילא הסער פוסקין דהתם נמי אין הלוקח מפסיד כלום בתקיפה וי"ל דשאני התם כיון דאין הפירות *מבוררין ללוקח אין ניכר שיהא קרוב לשכר ורחוק להפסד ופוסק עמו על הגדיש (שם) ובריימתא דרבי אושעיא דקתני (נעיל ד' סג·) יש לו מותר איכא למימר דאם מתקלקל כל הגדיש או כל חיטין שיש לו אין נוטן לו אחריות אלא מאותם וכן משמע לקמן (ד' עב:) דקאמר מעיקרא דאלא אלא ואחלא לא יהבי משמע דקלקול אחר דלאו חימון הוו מקבלי ומיהו גרלה קלא דפוסק על הגדיש הוי דומיא דפוסק על שער שבשוק שאין הלוקח מפסיד בשום ענין ומכל מקום לא קשה דהתם יכול המוכר לתת לו חטין אחרים ואלו שיש לו מסתברא דיכול לאוכלם ולא מהני יש לו אלא לענין היתר פסיקה בלבד ורבנן דיהבי זוזי לחמרא משמע דקלקול אחר בר מחימון הוו מקבלי הייט לפי שהיו סומכין על יין של בעלי בתים דוקא ולא היו יכולין לקנות מן השוק אחר ולהן להם: **ולא** ישכור הימנו בפחות · פי' בקונטרס בגמרא דיש ללמוד מכאן שאסור להלוות על הבית ולדור בו אפילו בנכייתא דתנן לא ישכור הימנו בפחות ולא דמי למשכונא של כרם (נקמן ד' עב·) דהתם זימנין דלא שקיל מידי ואפילו הכי מנכה ליה והוה ליה קונה פירות בנכייתא על הספק אבל בבית נהגה תמיד ואין כאן ספק ונמצא שוכר בפחות [א] ור"ת אמר דבית נמי זימנין דלא שקיל מידי או טפל או כסרף או שלא ינמרך לו אלא בין בית בין שדה היכא שאינו מלוה מעותיו עליהם אסור בפחות לאכול הפירות ולדור בבית דבהכי מיירי מתני' מדקתני המלוה את חבירו לא ידור בחלירו ולא קתני המלוה מותר בנכייתא דאם יפול או יסרוף יפסיד ובאתי הכיא דלא יכביר לו בפחות דבפירות ליכא מקום שיפסיד דאם יפול או יסרוף יתן לו בשכר רק עד זמן ההוא לפי ערך ד"ע: באד"ת אבל היכא שהלוה על הבית עיין לקמן דף ע ע"ב תוס' ד"ה אין:

נ' ר"מ פפירות שלוקח בעין אין ניכר וכו'

לה א מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ב ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג לאוין קצ טוש"ע י"ד סי' קסו סעיף ה:

נוסח האלוה את חבירו - אין לקבל טובות מהלוה מאנה

מ"מ סי' שסב סעיף ו:

לו ב מיי' פ"ג מהלכות גזילה ואבידה סל"ו סמג עשין עו טוש"ע מ"מ סי' שסב סעיף ו:

לז ג מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ב סמג לאוין קצ טוש"ע י"ד סי' קסו סעיף ה:

לח ד מיי' פ"ג מהלכות גזילה ואבידה הלכה ז סמג עשין עו טוש"ע מ"מ סי' שסב סעיף ד:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ולא. ור"ת כו' . כ"ב וכ"פ הטור ומ"ש אבל דעת הרמב"ם כרש"י ועוד חילק בלא נכייתא דבשדה הוא אבל רבית ובבית רבית קטנה ועי' ר"יוסף לתוס' לה"ש סי' לד: הדבקים על אלו טהרו מ"מים לו חובות ור' אשר בדפ"ד

נוסח מנקרא על ר"יוסף לתוס' לה"ש סי' לד:

מקבר

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולא וכו' דבית נמי זמנין דלא שקיל. קשה לי הא אם יפול לא יהיה בנכייתא רק לפי ערך שדר בו כמו בשוכר חמור ומת בחצי דרך נקמן דף עט ע"ב ואם נימא דענין נכייתא לא הוי בדרך זה ולא נחשוב לפי ערך שדר בה א"כ ממילא יש לקיים יסוד תלוקו דרש"י ובאמת גם בית יהיה מותר בנכייתא דאם יפול או יסרוף יפסיד ובאתי הכיא דלא יכביר לו בפחות דבפירות ליכא מקום שיפסיד דאם יפול או יסרוף יתן לו בשכר רק עד זמן ההוא לפי ערך ד"ע: באד"ת אבל היכא שהלוה על הבית עיין לקמן דף ע ע"ב תוס' ד"ה אין:

תשובות על ר"יוסף בר חמא

האי קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא? אמר ליה כיון דמקבל עליה זולא קרוב ליה ולזה הוא: **מתני'** המלוה את חבירו לא ידור בחצרו חנם, ולא ישכור ממנו בפחות, מפני שהוא רבית: **גמ'** אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ *שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר, מאי קמ"ל תנינא המלוה את חבירו לא ידור בחצרו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית? אי ממתני' הוה אמינא הני מילי בחצר דקיימא לאגרא, וגברא דעביד למיגר אבל חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר אימא לא, קמ"ל אביי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר, הלוני ודר בחצרי צריך להעלות לו שכר, מ"ד הלוהו כל שכן הלוני, ומ"ד הלוני אבל הלוהו לא, מ"ט? כיון דמעיקרא לאו אדעתא דהכי אוזפיה לית לן בה/ *רב יוסף בר חמא תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו זוזי ועביד בהו עבידתא אל רבא בריה מ"ט עביד מר הכי? אל אנא כרב נחמן סבירא לי דאמר רב נחמן *עבדא, נהום כריסיה לא שוי אל אימור דאמר רב נחמן כגון דאדרי עבדיה דמרקיד בי כובי, עבדי אחריני מי אמר אל אנא כי הא דרב דניאל בר רב קטינא אמר רב סבירא לי דאמר התוקף עבדו של חבירו ועשה בו מלאכה פטור דניאה

קרוב לשכר · אם יקרא: **רחוק להפסד** · אם תקפה לא מקבל עליה ותגיא בפירקין (ד' ע·) קרוב לשכר ורחוק להפסד דשקיל רבית דכיון דאיכא מקבל עליו אחריות המקח נמצא שאין זה מכר, ומעות הלוה הן אלא וקרבת השכר מחמת רבית הוא: ה"ג כיון דקבל עליה זולא קרוב לזה הוא: **אע"פ שאמרו** · בבבא קמא פרק שני (ד' כא·): **אינו צריך להעלות לו שכר** · ואוקימנא בחצר דלא קיימא לאגרא, אבל הא גברא שדר בה עביד למיגר בית לדירתו דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר: **בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר** · המלוה זה היה שוכר אחרת אם לא מצא זה דהוה ליה הוא נהנה ובעל חצר חסר דהא קיימא להכי שהיה משכירה לאחרים: **אבל חצר דלא קיימא לאגרא** · דהוה ליה זה לא חסר: **וגברא דלא עביד למיגר** · דהוה ליה זה לא נהנה דבלאו הכי נמי לא הוה מיגר שיש לו אחרות: **קא משמע לן** · דמיחזיא כרבית ויש ללמוד מכאן שאסור להלוות על בית ולדור בו אפילו בנכייתא דתנן לא ישכור ממנו בפחות ולא דמי למשכונא של כרם (נקמן ד' עב·) דהתם זימנין דלא שקיל מידי ואפילו הכי מנכה ליה והוה ליה קונה פירות בנכייתא על הספק אבל בבית נהגה תמיד ואין כאן ספק ונמצא שוכרה בפחות: **מאן דאמר אלוהו** · ולא קנן עמו על מנת לדור ואפילו הכי אסור: **כ"ש אלוני** · דקנן לו דירת הבית בתורת רבית: **אבל אלוהו לא** · ומתניתין בדקנן ליה לו בשעת מתן מעות לו לאחר כן: **תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו זוזי** · מחזיק בעבדיהם של בעלי חובות שלו וטופס לעשות מלאכתו: **נהום כריסיה** · לחם מאכלו והריני זנו ביום מלאכתו: **דאדרי עבדיה** · כך שמו: **דמרקיד בי כובי** · ליון היה ומרקד בחגויות לשמות יין: דלא

ג"ק כא. נא.

[ניסין יב. ע"ש]

[ופ"ע תוס' ב"ק נא. ד"ה הלוהו]

*אבל היכא שהלוה על הבית שמו: דמרקיד בי כובי · ליון היה ומרקד בחגויות לשמות יין: דלא

כדמוכח רבא מינה בסמוך והשתא קשה דאדם שמלוה לחבירו וכי אסור לעשות לו שום טובה שבעולם לא מיבעיא דברים שאין רגילות להשאיל חנם או שום וכיוצא בהן דאסור להשאיל למלוה אפילו הוא לוהבו כל כך דבלאו הכי היה משאיל אלא אפילו דברים שרגיל להשאיל חנם לאחרים שאין רגילות ליטול שכר מהם יהא אסור דומיא דאחר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר דמסיק דאסור וי"ל דדוקא במילי דפרהסיא ואוושא טובא אסר הכא כולי האי כגון לדור בחצירו ולתקוף בעבדו אבל להשאיל כליו או שוסו מותר כיון דבלאו הכי נמי הוה משאיל לו וליקא נמי דנקט במתני' חצירו ולא נקט ולא ישכיר לא כליו או בהמתו בפחות ועוד י"ל דדוקא לדור אלא מדעת חבירו אסור בכל ענין אפי' בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר דכיון שלא בדשות עושה גרמה דעל המלוה סומך שבשבילו יסבלו הבעלים אבל מדעתו לא אסור אלא בדבר שלא היה עושה לוה למלוה בלא הלוואה דומיא דהקדמת שלום דסוף פרקין (ד' עה:) שאין אסור אלא בלוהו שלא היה רגיל מקודם לכן להקדים ובהכי אתיי מתניתין כדמשמע הפשט דאתיי במלוה הדר מדעת לוה ולא אסור אלא בחצר דקיימא לאגרא וכן משמע מדקתני לא ישכור הימנו בפחות ומשמע נמי דמתחילת דירתו שוכר הימנו מדעתו והא דקא מסיק קמ"ל לא בעי למימר קא משמע לן דמתניתין אתיי אפילו בחצר דלא קיימא לאגרא דמתני' לעולם אתיי דבקיימא לאגרא כיון דמדעתו נכנס: